



כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מויטו הי"ד

פרשת נח / אופיר בוכניק, חבר המושב

בפתח הדברים, ארצה להודות על שעלה בחלקי לכתוב את דבר התורה דווקא בשבת פרשת נח, אותה קרא אייל ז"ל בבר המצווה שלו.

בתחילת הדרך הקב"ה מצווה את נח: **"ויאמר אלוקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם... והקימותי את בריתי איתך ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך איתך. ומכל החי מכל בשר שניים מכל תביא אל התיבה להחיות איתך זכר ונקבה יהיו. מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה שנים מכל יבואו אליך להחיות. ויעש נח ככל אשר ציווה אותו אלוקים כן עשה".** הרושם המתקבל הוא כי נח קיבל את ההוראות מהקב"ה וביצע אותן. אולם מסתבר שפסוק אחד אח"כ הקב"ה שוב פונה אל נח ומוסיף לו על הציווי הראשון: **ויאמר ה' אל נח בא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אותך ראיתי צדיק פני בדור הזה. מכל הבהמה הטהורה תיקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומכל הבהמה אשר לא טהורה היא שניים איש ואשתו גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה להחיות לך זרע על פני כל הארץ. כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ. ויעש נח ככל אשר ציווהו ה'.**

מדוע הקב"ה לא איחד את שני הציוויים לדיבור אחד? למה הקב"ה מפריד בן הצלת החיות הטהורות לאלה שאינן טהורות?

אם לא די בכך, הרי שבציווי השני הקב"ה מתייחס גם לבהמה הטהורה וגם לבהמה שאיננה טהורה. אם כן, מדוע החילוק בציווי? ומדוע הכפילות בציווי (לגבי החיה שאינה טהורה)?

לכניסתו של נח הייתה משימה כפולה:

האחת – המשך קיומו של יצורי העולם, לשם כך בציווי הראשון ציווה את הקב"ה להיכנס לתיבה ביחד עם זוג אחד מכל החיה.

ואולם בהצלת העולם אין די, שכן במקרה זה גם לאחר היציאה מהתיבה יחזור העולם לסורו ולהתנהגותו כפי שהתנהג לפני המבול ובעצם למבול נוסף.

לשם כך ניתן לנח ציווי נוסף – **נפרד** (בעניין הבהמה הטהורה), שעניינו להמשיך את הרעיון של עבודת ה' בעולם.

הפרשנים עמדו על כך כי בציווי הראשון הקב"ה פונה אל נח בשם **"אלוקים"** – מידת הדין; ובציווי השני פונה הקב"ה אל נח בשם **"הויה"** – מידת הרחמים.

המסר לנח הוא **כפול**: מצד אחד שאין הקב"ה מעוניין בבני האדם רק כמשמרי היקום, ומצד שני שגם מי ששם את מעייניו בעבודת ה' אינו יכול להתעלם משמירת העולם.



כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מויטו הי"ד

לאחר המבול הקב"ה קובע כי "לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולא הוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו".

אומר המדרש בראשית רבה "מי גרם להם שימרדו בקב"ה דאמר רבי יצחק אחת לארבעים שנה היו זורעים וזריעה זו הייתה מספיקה להם לארבעים שנה. השעמום וחוסר המעש הם אלה שגרמו לאדם לנסות למרוד בקב"ה ולכן קבע הקב"ה את עונות השנה כדי שבכל שנה יצטרך האדם להיות עסוק בזריעה קצירה וכיוצא"ב" (הרעיון ששעמום גורם לרעיונות לא טובים מובא גם אצל פרעה "תכבד העבודה על העם ואל ישעו בדברי שקר").

מיד נזעק הקורא ושואל – הכיצד? הרי לאחר חטא האדם הראשון קילל הקב"ה את האדם "בזיעת אפיק תאכל לחם" וכן "ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה"...

שאלה דומה עולה גם לגבי יתר העונשים שנתנו לאדם וחווה לאחר החטא.

אצל קין כתוב "והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין" – תוהים חז"ל, מהו "ותהר ותלד" – מה ההיריון בלא צער כך הלידה בלא צער. גם כאן יזעק הקורא הכיצד מצב זה מתיישב עם הקללה לחוה של "בעצב תלדי בנים"?

מתרצים חז"ל כי כדי שהאדם ירגיש בחסרון הוא צריך להכיר קודם את המלא. לו מיד לאחר החטא האדם היה צריך לחרוש את האדמה ב"זיעת אפוי", הוא לא היה יודע מה זה לעבוד את האדמה שלא בזיעת אפוי. כך גם לגבי חוה – לו מיד הייתה יולדת את קין "בעצב", היא לא הייתה יודעת מה היא הפסידה ומה משמעות הקללה. לכן לפני העונש הקב"ה נתן לאדם ולחוה לטעום ולהבין מה היה צריך להיות המצב לפני החטא ורק אז ליישם את הקללה כדי שאדם ידע ויבין מה הוא הפסיד.

את אייל הי"ד הכרנו כבר מגיל צעיר, ולאחר נפילתו נחשפנו לדברים רבים באישיותו, בערכיו ובגדלותו שהיוו כלי קיבול לערכים אותם ספג בביתו.

כתביו מעלים את המחויבות שלו לעם ולארץ לצד המחויבות שלו לעבודת הבורא, בדיוק כפי שהקב"ה ביקש ללמד אותנו בציווי הכפול לנח – ולא בכדי פרשת נח היא הפרשה אותה קרא אייל בבר המצווה שלו. עבודת הבורא חשובה אך אין להתעלם מהעולם ומהסובב. מחויבותו של אייל לערכי העם והמולדת לצד השמירה על ערכי הדת והיהדות אותם הקפיד לשמור גם בשדה הקרב הם הם ציווי (ברבים) של הקב"ה לאחר המבול.



כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מויסו הי"ד

וכמו הרעיון של העונש לאדם וחווה, שליו רק לאחר שחווים את ה"יש" ניתן לעכל את ה"אין", הרי שבמיוחד לאחר שהכרנו לעומק את אייל הי"ד ואת פנימיותו מתוך כתביו ומתוך הסיפורים הרבים שסופרו לאחר נפילתו, אנו מבינים עוד יותר את גודל האובדן. שבת שלום, בשורות טובות לכולם וחורף בריא.

אופיר בוכניק